

протидії загрозам національній та громадській безпеці, які є більшою мірою реальними для українського суспільства, спонукають до визначення злочинів проти громадської безпеки, як таких, що мають родовим об'єктом суспільні відносини щодо забезпечення національної безпеки, а видовий об'єкт посягання утворюватимуть суспільні відносини щодо забезпечення громадської безпеки. Вирішення у такий спосіб нормативної складової правового забезпечення громадської безпеки посилять можливості протидії загрозам національній безпеці та створюватиме сприятливі умови для відповідного інституціонального і організаційного вирішення цієї важливої проблеми.

Список використаної літератури:

1. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 26 травня 2015 року «Про Стратегію національної безпеки України»: Указ Президента України від 6 травня 2015 року № 287/2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/287/2015>.
2. Про національну безпеку України: Закон України від 21 червня 2018 р. № 2469-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>.

Ключові слова: національна безпека, громадська безпека, національні інтереси, правопорядок, кримінально-правова охорона, правове забезпечення.

Ключевые слова: национальная безопасность, общественная безопасность, правопорядок, уголовно-правовая охрана, правовое обеспечение.

Key words: national security, public security, law and order, criminal law protection, law support.

ВЕЧЕРОВА ЄВГЕНІЯ МИКОЛАЇВНА

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри кримінального права, кандидат юридичних наук, доцент

ОКРЕМІ НОРМАТИВНІ АСПЕКТИ УПРОВАДЖЕННЯ ІНСТИТУТУ «КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОСТУПОК» У КК УКРАЇНИ

У зв'язку із нововведеннями до КК України, котрі, як планується, набудуть чинності із 1 січня 2020 р. і пов'язані із запровадженням до його змісту інституту кримінальних проступків, зазнає певних видозмін праксіологічний зріз нормативності кримінального права, тобто механізм юридизації цінностей у кримінальному законі та його окремі складові, крім того буде дещо розширено спектр підстав виникнення кримінальних правовідносин.

Так, аналіз тексту проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень» [1]. дозво-

ляє дійти висновків, що пропозиції Законопроекту торкаються фундаментальних засад кримінального права, а відтак вносять зміни на рівні кримінально-правової доктрини, в основні поняття і підходи до кримінальної відповідальності.

Зокрема, відносно впливу запровадження інституту кримінальних проступків на фіксацію (закріплення) цінностей у чинному кримінальному законодавстві України, то можемо відмітити, що в даному ключі Законом проектом загалом збережено ідею щодо доцільності в якості основи фіксації (закріплення) цінностей у чинному кримінальному законодавстві України використовувати таку категорію, як суспільна небезпека, котра на даному етапі юридизації цінностей в рівній мірі виступатиме межею криміналізації як по відношенню до кримінальних проступків, так і по відношенню до злочинів (ст. 11, 12 КК України в редакції Законопроекту), характер і ступінь якої визначатиметься усіма елементами та ознаками складу кримінального правопорушення.

Крім того, у Законі проекті поряд із диференціацією кримінальних правопорушень на кримінальні проступки та злочини залишаться майже без змін положення про малозначне діяння. Так, згідно із ч. 2 ст. 11 КК України (в редакції Законопроекту), не є кримінальним правопорушенням дія або бездіяльність, яка хоча формально і містить ознаки будь-якого діяння, передбаченого КК, але через малозначність не становить суспільної небезпеки, тобто не заподіяла і не могла заподіяти істотної шкоди фізичній чи юридичній особі, суспільству або державі.

Щодо впливу запровадження інституту кримінальних проступків на ранжування цінностей у чинному кримінальному законодавстві України, то тут видозміни, які нас очікують, є максимально відчутними.

По-перше, зазнає суттєвих змін градація суспільно-небезпечних посягань на цінності, які перебувають під кримінально-правовою охороною шляхом їх поділу в межах кримінальних правопорушень на кримінальні проступки та злочини (ст. 11, 12 КК України в редакції Законопроекту).

Так, згідно із ч. 1 ст. 11 КК України (в редакції Законопроекту), кримінальним правопорушенням пропонується визнавати суспільно-небезпечне винне діяння (дію або бездіяльність), вчинене суб'єктом кримінального правопорушення.

Відповідно до ч. 1 ст. 12 КК України (в редакції Законопроекту), кримінальні правопорушення поділятимуться на кримінальні проступки і злочини.

Згідно із ч. 2 ст. 12 КК України (в редакції Законопроекту) кримінальним проступком пропонується визнавати передбачене КК діяння (дію чи бездіяльність), за вчинення якого передбачене основне покарання у виді штрафу в розмірі не більше трьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або інше покарання, не пов'язане з позбавленням волі.

По-друге, буде видозмінено внутрішню субординацію (ієрархізацію) злочинів, як основної форми суспільно-небезпечних посягань на цінності, що перебувають під кримінально-правовою охороною, шляхом їх

поділу на нетяжкі, тяжкі та особливо тяжкі злочини (ч. 3 ст. 12 КК України в редакції Законопроекту).

Згідно із ч. 4 ст. 12 КК України (в редакції Законопроекту), нетяжким злочином пропонується визнавати передбачене КК України діяння (дію чи бездіяльність), за вчинення якого передбачене основне покарання у виді штрафу в розмірі не більше десяти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавлення волі на строк не більше п'яти років.

Відповідно до ч. 5 ст. 12 КК України (в редакції Законопроекту), тяжким злочином пропонується визнавати передбачене КК України діяння (дію чи бездіяльність), за вчинення якого передбачене основне покарання у виді штрафу в розмірі не більше двадцяти п'яти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавлення волі на строк не більше десяти років.

Із приписів ч. 6 ст. 12 КК України (в редакції Законопроекту) вбачається, що особливо тяжким злочином пропонується визнавати передбачене КК України діяння (дію або бездіяльність), за вчинення якого передбачене основне покарання у виді штрафу в розмірі понад двадцять п'ять тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, позбавлення волі на строк понад десять років або довічне позбавлення волі.

По-третє, Законопроект спрямований на певні термінологічні коригування із метою послаблення стигматизаційного нахилу Кримінального закону.

Як приклад, даним Законопроектом пропонується у ч. 1 ст. 1 КК України слова «злочинних», «злочинам» замінити відповідно словами «кримінально-протиправних», «кримінальним правопорушенням». Крім того, у КК України пропонується відмовитися від терміну «злочинець» та замінити його словосполученням «особа, яка вчинила кримінальне правопорушення» (ч. 5 ст. 27 КК у редакції Законопроекту).

Щодо впливу запровадження інституту кримінальних проступків на перерозподіл цінностей у чинному кримінальному законодавстві України, то в даному ключі показовим є той факт, що Законопроектом передбачено включити до КК України та визнати кримінальним проступком такі правопорушення, як керування транспортними засобами особами в стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції, а також передачу керування транспортним засобом особі, яка перебуває в такому стані, що на даний час визнаються адміністративними правопорушеннями (ст. 286-1 КК України в редакції Законопроекту). З нашої точки зору, подібні новели є довгоочікуваними з боку широких верств населення, а сама ця кримінально-правова заборона є виправданою та легітимною, адже, як засвідчують статистичні дані, досить значний відсоток дорожньо-транспортних пригод в нашій державі вчиняється саме через керування транспортними засобами в стані сп'яніння (алкогольного, наркотичного тощо).

Щодо впливу запровадження інституту кримінальних проступків на охорону та захист цінностей у чинному кримінальному законодавстві

України, то в даному випадку, як уже згадувалося, прослідковується обернена залежність: конструювання санкцій у вигляді покарання стане тепер своєрідною розмежувальною лінією не лише між окремими категоріями злочинів, а й між кримінальними проступками та злочинами, адже за кримінальні проступки, як вбачається із ч. 2 ст. 12 КК України (у редакції Законопроекту), може бути призначено не будь-який основний вид покарання, а лише покарання у виді штрафу в розмірі не більше трьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або інше покарання, не пов'язане з позбавленням волі.

Загалом же, підсумовуючи суть нововведень до КК України, які нас очікують самим найближчим часом і стосуються кримінальних проступків, варто підтримати Зауваження, зроблені Головним юридичним управлінням та Головним науково-експертним управлінням на даний рахунок наступного змісту. Запровадження поняття «кримінальне правопорушення» і пов'язаний з цим поділ суспільно-небезпечних діянь на категорії злочинів та кримінальних проступків є досить трудомістким процесом, для якого зовсім не достатньо формального перейменування поняття «злочин» на кримінальне правопорушення», визнання менш тяжких злочинів кримінальними проступками та встановлення за них покарання у виді штрафу або іншого покарання, не пов'язаного з позбавленням волі.

Інакше кажучи, підписаний Президентом України Законопроект не зважаючи на позитивні риси, має низку недоліків принципового характеру, над усуненням яких потрібно буде ще ретельно попрацювати у майбутньому як науковій спільноті, так і законодавцю.

Список використаної літератури:

1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень: проект Закону України від 20 квітня 2018 р. № 7279-д (текст законопроекту до другого читання зі змінами від 21 листопада 2018 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=63928.

Ключові слова: нормативність, кримінальний проступок, злочин, кримінальне правопорушення, кримінальна юстиція.

Ключевые слова: нормативность, уголовный проступок, преступление, уголовное правонарушение, уголовная юстиция.

Key words: normativity, criminal misconduct, crime, criminal offense, criminal justice.